

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

DAILĖS BENDROSIOS PROGRAMOS PROJEKTAS

Pradinio ir pagrindinio ugdymo Dailės bendrosios programos projektą rengė:

doc. dr. Ramutė Rachlevičiūtė, Irena Staknienė

Turinys

1. Dailės dalyko paskirtis	2
2. Tikslas ir uždaviniai	2
2.1. Dailės dalyko ugdymo tikslas	2
2.2. Pradinio ugdymo uždaviniai	2
2.3. Pagrindinio ugdymo uždaviniai	2
3. Kompetencijų ugdymas dalyku.....	3
3.1. Pažinimo kompetencija	3
3.2. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija.....	3
3.3. Kūrybiškumo kompetencija	3
3.4. Pilietiškumo kompetencija	3
3.5. Kultūrinė kompetencija.....	3
3.6. Komunikavimo kompetencija	3
4. Dailės dalyko pasiekimų sritys	4
A. Dailės raiška	4
B. Dailės supratimas ir vertinimas.	4
C. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas.....	4
5. Dailės dalyko pasiekimų raida	5
6. Dailės dalyko mokymo(si) turinys	10
6.1. Dailės dalyko mokymo(si) turinys. 1–2 klasės	10
6.4. Dailės dalyko mokymo(si) turinys. 7–8 klasės	13
6.5. Dailės dalyko mokymo(si) turinys. 9-10 klasės.....	14
7. Pasiekimų vertinimas	15
8. Pasiekimų lygių požymiai.....	16
8.1. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės	16
8.2. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės	18
8.3. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės	20
8.4. Pasiekimų lygių požymiai. 7 - 8 klasės.....	23
8.5. Pasiekimų lygių požymiai. 9–10 klasės	26

1. Dailės dalyko paskirtis

1.1. Dailės dalykas apima kūrybinę raišką ir dailės pažinimą, įgyjama žinių ir supratimo apie vaizduojamąją dailę, architektūrą, dizainą, tautodailę, taikomąją dailę ir aplinkos estetinių savybių vertinimą.

1.2. Dailė padeda kiekvienam mokiniui pasijusti kūrėju. Pasirinkdamas tinkamas kūrybos priemonės, raiškos būdus ir vizualiai išreiškdamas savo emocijas, mintis, kuriuos nelengva žodžiu ir raštu išsakyti. Mokiniai skatinami atidžiai stebėti, pamatyti grožio ir kūrybos apraiškas, kaip būtiną savo tobulėjimo ir pasaulio supratimo pagrindą. Dailės pamokose nuosekliai ir patraukliai ugdoma samprata, kad istorijos bėgyje kinta klasikinio meno gėrio, grožio ir tiesos idealai, jų vaizdavimo būdai, formos. Tautodailė vizualiai supažindina su tautos, valstybės istorija, moko puoselėti mūsų egzistencijos šaknis, būdus. Architektūra, dizainas ir taikomoji dailė atskleidžia, kaip keitėsi žmonių gyvenamoji aplinka, daiktai, kokią prasmę jie turi mūsų gyvenime. Šiuolaikinis menas kelia rūpimus, opius visuomenės, bendruomenės gyvenimo klausimus, nors paruoštų atsakymų nerasime meno kūriniuose. Bet norint į tuos klausimus atsakyti, meno suvokėjui reikia pasvarstyti, kodėl yra būtent taip, ir tenka pačiam prisidėti, tapti naujos prasmės kūrėju.

1.3. Dabartinėje vaizdų epochoje dailės dalykas yra itin svarbus, moko susikaupti, tyrinėti vaizdus, sustabdo klaidžiojantį žvilgsnį dėl vaizdų bruzdesio, mirgėjimo, padeda išsiaiškinti, kodėl vieni ar kiti vaizdai yra meniški. Moko analizuoti reklamą, padeda formuoti skonį, supratimą, perprasti jos poveikio triukus ir ketinimus. Skatina ieškoti prasmės, kelti klausimus: kodėl meno kūrinys yra būtent *taip*, o ne *kitaip*, lyginti įgyjamą meninę patirtį su gyvenimu.

1.4. Dailė pasižymi funkcijų įvairove: estetinio pasigėrėjimo ir pramogos, komunikacine ir reprezentacine, emocinės savireguliacijos ir socialinės integracijos, kultūros tęstinumo ir inovatyvumo, kitomis funkcijomis. Dailės raiška ir pažinimas ne didaktinėmis, o meninėmis priemonėmis: ugdo kantrybę, augina pakantumą, empatiją, toleranciją kitam požiūriui, stiprina asmens tapatumą, moralinę, tautinę ir pilietinę brandą, subtiliai plečia kultūrinį horizontą. Dailės mokymas teikia puikias galimybes asmens vaizduotės, kūrybiškumo, meninės ir estetiškos nuovokos ugdymui. Mokiniai mokosi at(si)rinkti sau vertingą informaciją ir kritiškai apmąsto dailės vaidmenį žmogaus gyvenime ir šiuolaikinėje visuomenėje. Jie pažįsta savo polinkius, mokosi savarankiškai ieškoti ir įsisavinti naujų su daile susijusių žinių, nagrinėja ir lygina vizualinės raiškos formų ypatumus, ieško idėjų ir kūrybiškai jas įgyvendina, savo veiklos ir kūrybinio darbo rezultatus į(si)vertina šiuolaikinės dailės kontekste.

2. Tikslas ir uždaviniai

2.1. Dailės dalyko ugdymo tikslas

Sudaryti sąlygas mokiniams dailės raiškos ir kūrybos dėka pažinti save ir supantį pasaulį, puoselėti kūrybinį mąstymą vaizdais ir estetinę nuovoką; pažįstant Lietuvos ir pasaulio paveldą, įgyti tvirtą kultūrinį pagrindą, jaustis aktyviu gyvenimo ir savo ateities kūrėju.

2.2. Pradinio ugdymo uždaviniai

Siekdami Dailės dalyko ugdymo tikslo, mokiniai:

- pasineria į kūrybinį procesą ir tampa aktyviais jo dalyviais, patiria spontaniškos kūrybos džiaugsmą, stebisi savo ir kitų sukurtų vaizdų patrauklumu;
- išmėgindami įvairias tradicines ir šiuolaikines raiškos priemones, drąsiai eksperimentuoja ir improvizuoja negalvodami apie galutinį rezultatą;
- analizuodami grožio ir gėrio apraiškas, lavinasi meninę įžvalgą ir mąstymą, pagarbiai priima kitas kultūras ir ieško sąsajų su Lietuvos daile;
- pritaiko dailės raiškos ir ugdymo daile gebėjimus: noriai dalyvauja kultūriniame bendruomenės gyvenime ir pamato, kaip dailė keičia jo aplinką, klasę ir namus.

2.3. Pagrindinio ugdymo uždaviniai

Siekdami Dailės dalyko ugdymo tikslo, mokiniai turėtų:

- idėjų ir įkvėpimo ieškoti gamtoje, įvairiose kultūros ir meno apraiškose, savo išgyvenimuose;
- interpretuodami dailės kūrinius geriau suprasti save, kitą ir supantį pasaulį;
- aptardami praeities ir dabarties dailės reiškinius pažinti Lietuvos ir pasaulio meno paveldo unikalumą;
- lavintis dailės gebėjimus atsirinkdami įvairias tradicines ir/ar šiuolaikines raiškos priemones, išradingai jas pritaikydami savo kūrybiniuose darbuose/projektuose;

- kūrybingai taikyti dailės raišką ir per ją ugdytis pažinimo gebėjimus: mokyti kurti estetiškai patrauklią aplinką, tapti aktyviais kultūrinio klasės, mokyklos ir bendruomenės gyvenimo dalyviais;
- kūrybinės raiškos dėka ugdytis etnines bei dorines nuostatas, pagarbiai priimdami kitų kultūrų artefaktus ir meno kūrinius.

3. Kompetencijų ugdymas dalyku

3.1. Pažinimo kompetencija

Dailės dalykas skiriamas ne tik kūrybinei raiškai, kuri jau savaime yra savipakankama, bet ir dailės reiškinių pažinimui. Tai prisideda prie įvairių šalių, skirtingų kultūrų emocijų, minčių, papročių, lūkesčių atpažinimo. Kaupiant dalykines žinias auginamas kritinis mąstymas, atsiranda galimybė netiesiogiai atpažinti problemas ir ieškoti jų sprendimo. Svarbi pažinimo kompetencijos dalis yra mokėjimas mokyti. Pats dailės raiškos ir pažinimo procesas padeda mokiniui mokyti, ieškoti kūrybinių idėjų savo artimiausioje aplinkoje ir dailės kūriniuose; rasti įvairios informacijos apie kūrybos būdus ir technikas; planuoti savo kūrybinę veiklą (kuria eskizus, išsirenka geriausius, pasirenka tinkamus dailės reikmenis ir meninės išraiškos priemones). Mokosi laikyti savo plano ir jį prireikus koreguoti; rodydami savo darbus kitiems ir juos aptardami parodo, ko išmoko, apmąsto ir įsivertina savo pasiekimus ir numato, ko norėtų mokyti ateityje.

3.2. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

Rūpinantis savo ir kitų sveikata, stiprinami sveikos gyvensenos įgūdžiai. Bet to maža, kreipiamas dėmesys į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, į ekologines problemas, žmonių tarpusavio santykius, gėrio ir blogio atspindžius meno kūriniuose. Siekiama, kad ir mokinys galėtų prisidėti kokiu nors konkrečiu darbeliu, savo kūrybine veikla. Dailė moko būti čia ir dabar, sudaro sąlygas atrasti emocinę savireguliaciją ir suprasti kitų emocinius išgyvenimus, perteiktus kūriniuose. Tokiu būdu prisidedama prie demokratiškos, socialiai atsakingos, sveikos ir saugios gyvensenos įgūdžių formavimo.

3.3. Kūrybiškumo kompetencija

Pati dailės raiška suteikia naujų, nepakartojamų galimybių kūrybiškumo kompetencijos ugdymui, nes mokiniai susipažįsta su iškiliais dailės kūrinių, stebi meno apraiškas savo artimiausioje aplinkoje. O gaudami įvairios informacijos apie kūrybos būdus ir technikas, taiko juos autentiškai idėjų raiškai, būna atviri kitokiam, netradiciniam sprendimui ir, esant poreikiui, laužo taisykles. Nuosekliai susipažįsta su kūrybos proceso ypatumais, kurie yra bet kokio kūrybiškumo pagrindas, tvirtina savo tapatybės formavimąsi ir supranta, kas ir kodėl yra kūrybiška: savitos idėjos, autentiška raiška ir refleksija.

3.4. Pilietiškumo kompetencija

Atpažįstant įvairių šalių, skirtingų kultūrų emocijas, mintis, papročius, išgyvenimus, svajones, mokiniai supranta, kad ir esant kultūrinei, visuomeninei, ekonominei gyvenimo įvairovei iškyla kiekvienam žmogui būdingas socialinio teisingumo, lygiateisiškumo prigimtinis jausmas. Todėl tai ugdo pagarbą būti atsakingam, solidariam, demokratiškam, gerbiant kiekvieno žmogaus reikmes ir teises. Be pilietiškumo neįmanomas darnus žmogaus vystymasis, jo bendravimas ir bendradarbiavimas, savo šalies pilietinių ženklų ir valstybės simbolių pažinimas.

3.5. Kultūrinė kompetencija

Kultūrinis išprusimas vyksta visą gyvenimą, o mokykloje padedamas pagrindas, ant kurio įmanomas tolesnis visapusiškos asmenybės augimas. Susipažindami su praeities epochų menu ir grožio idealais, galėdami juos palyginti su dabartinės epochos meno procesais, šiuolaikiniu menu, mokiniai ugdomi ir augina kultūrinį sąmoningumą. Jie išmoksta rinktis, analizuoti ir vertinti praeities epochų meną ir šiuolaikinius menus, suvokia, kodėl vieni ar kiti meno reiškiniai patinka. Todėl labai svarbu, kad dėka kultūrinės kompetencijos ateityje jaunas žmogus rinktųsi ne vien tik pramoginius kūrinius.

3.6. Komunikavimo kompetencija

Komunikavimo gebėjimai itin aktualūs šiuolaikinės informacinės visuomenės nariams. Svarbiausia, kad dailės ugdymas suteikia galimybes suprasti ir įvaldyti savitą raišką vaizdais, gauti/priimti ir sukurti/siųsti pranešimą, kurio analizavimą ir interpretavimą užtikrina kitos dailės dalyko kompetencijos (pažinimo, kūrybiškumo ir kt.). Per dailės pamokas mokiniai patiria, kad ne visada įmanoma ir reikia sukurti žodinį pranešimą, ir kad vizualus pranešimas netiesiogiai, o perkeltine prasme (per asociacijas, per simbolius, alegorijas ir kitokias figūras) padeda mokiniui svajoti, ieškoti įdomesnių kelių, kurti pačiam ir/ar atpažinti kito sukurtą viziją.

4. Dailės dalyko pasiekimų sritys

Dailės dalyko programoje išskiriamos trys pasiekimų sritys:

- A. Dailės raiška;
- B. Dailės supratimas ir vertinimas;
- C. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas.

Dailės pasiekimų sričių ribos sąlygiškos: ugdymo procese sritys integruotos, jos viena kitą papildo, jų proporcijos kinta atsižvelgiant į mokinių amžių, poreikius, įgytą patirtį, individualius gabumus.

A. Dailės raiška

Šios srities pasiekimai apima intuityvių, autentiškų idėjų kėlimo, dailės medžiagų, technikų, meninės išraiškos priemonių pažinimą ir valdymą, savo dailės pasiekimų pristatymą ir eksponavimo principų taikymą, įgytos kūrybos patirties, improvizacinio polėkio refleksiją, žinias ir gebėjimus.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- A1. Kelia vizualias idėjas.
- A2. Pažįsta dailės reikmenis ir kūrybos technikas, saugiai jas taiko ir kuria savitus dailės kūrinius.
- A3. Kūrybos procese geba naudotis meninės išraiškos priemonėmis.
- A.4. Pristato savo dailės pasiekimus, taiko eksponavimo principus.
- A.5. Apmąsto ir įsivertina įgytą dailės patirtį.

B. Dailės supratimas ir vertinimas.

Šios srities pasiekimai yra susiję su dailės kalbos pažinimu, t. y. dailės sąvokų supratimu ir tinkamu vartojimu, savo, kitų sukurtų dailės kūrinių interpretavimu ir vertinimo gebėjimais. Dailės kūrinių tyrinėjimas apima kūrybinių idėjų, stilių, meninės raiškos priemonių ir elementų supratimą, analizę ir vertinimą. Dailės kūrinių interpretavimas atskleidžia mokinių gebėjimus nusakyti, kokias prasmes jie išvelgia savo ir kitų (draugų, dailininkų) sukurtuose kūriniuose.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- B1. Analizuoja ir supranta dailės kalbą.
- B2. Savitai aiškina ir komentuoja savo ir kitų sukurtus dailės kūrinius.
- B3. Vertina savo ir kitų kūrybą.

C. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas.

Šios srities pasiekimai apima dailės reiškinių, t. y. kūrinių muziejų kolekcijose ir dailės galerijų ekspozicijose, internete, žmogaus veikloje, architektūroje (interjere ir eksterjere) tyrinėjimo gebėjimus, mokinių pastangas susieti įgytą dailės patirtį su kasdieniu gyvenimu, asmenine raiška ir vertybėmis.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- C1. Stebi ir analizuoja dailės reiškinius.
- C2. (At)pažįsta ir aptaria dailės kontekstus.
- C3. Susieja dailės pažinimą su asmenine raiška ir meninėmis vertybėmis.

5. Dailės dalyko pasiekimų raida

Pasiekimas	Pasiekimų raida				
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 klasės
A. Dailės raiška					
A1. Kelia vizualias idėjas.	A1.3. Impulsyviai kelia vizualias idėjas. Trumpai nusako idėją, kurią norėtų pavaizduoti.	A1.3. Intuityviai kelia vizualias idėjas. Vartodamas jau žinomas dailės sąvokas nusako kūrinio idėją, temą ir kokius dailės reikmenis jos įgyvendinimui pasirinks.	A1.3. Pasirenka vizualių idėjų artimoje aplinkoje ir patikusius meno kūrinius. Per patrauklią kūrybinę veiklą, eskizų piešimą paaiškina savitą idėją, sudominusią temą artimoje aplinkoje ar meno kūrinyje, kokią dailės techniką pasirinks jos įgyvendinimui.	A1.3. Randa aktualių vizualių idėjų individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose, kasdienybėje. Nusipiešia įvairių eskizų, komentuoja, kodėl renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą.	A1.3. Savarankiškai pasirenka sudominusią vizualių idėjų iš įvairių kultūrinių, informacinių šaltinių, aplinkos, asmeninių išgyvenimų pristato ją žodžiu, pateikia įvairių eskizų, išsamiai paaiškina, kokius atlikimo būdus pasirinks savitos idėjos įgyvendinimui.
A2. Pažįsta dailės reikmenis ir kūrybos technikas, saugiai jas taiko ir kuria savitus dailės kūrinius.	A2.3. Taiko pasiūlytas dailės technikas, saugiai naudoja kūrybos įrankius ir medžiagas. Eksperimentuoja, negalvodamas apie galutinį rezultatą.	A2.3. Pasirenka ir taiko naudoja jau žinomas dailės technikas, kūrybiškai ir saugiai jomis naudojasi.	A2.3. Pasirenka ir saugiai taiko išmoktas sudėtingesnes dailės technikas, drąsiai improvizuoja, siekdamas originaliai įgyvendinti savo idėją.	A2.3. Kurdamas drąsiai eksperimentuoja, improvizuoja, savitai jungia tradicines ir mišrias dailės technikas siekdamas autentiško kūrybinio rezultato.	A2.3. Pasirenka ir sumaniai taiko tradicines ir/ar mišrias dailės technikas, pasinerdamas į kūrybinį procesą kuria autorinę techniką, išradingai siekdamas norimo rezultato.
A3. Kūrybos procese geba naudotis meninės išraiškos priemonėmis.	A3.3. Intuityviai pasirenka norimo storio linijas, patikusias spalvas, kuria erdvines formas. Išgauna savitą ritmą ir nuotaiką, horizontaliame ir vertikaliame lape.	A3.3. Pasirenka linijas ir/ar spalvas, ir/ar erdvines formas. Pastebi fono ir vaizduojamų objektų / figūrų dermę, kūrybiškai perteikia norimą ritmą, emocijas.	A3.3. Savitai perteikia nuotaiką, išpūdį, pagrindines objektų ar reiškinių ypatybes: įvairiai naudoja linijas, spalvas, erdvines formas, foną ir pagrindines figūras.	A3.3. Plokštumoje ir erdvėje išradingai kuria statiškas ir dinamiškas kompozicijas, sumaniai naudoja kontrastingus dydžius, taiko spalvinės ir linijinės perspektyvos principus. Renkasi įvairius spalvų niuansus,	A3.3. Atiduoda pirmenybę pamėgtiems kūrybos principams, jaučiasi menininku, tikslingai pasirinkdamas meninės išraiškos priemones ir vaizdavimo būdus. Jungia darbus į ciklus, kuria tęstinius

Pasiekimas	Pasiekimų raida				
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 klasės
				toninę įvairovę, perteikia objektų ar reiškinių ypatybes.	projektus, atranda sąsajų su kitais menais.
A4. Pristato savo dailės pasiekimus, taiko eksponavimo principus.	A4.3. Savo dailės kūrinius pritaiko konkrečiai progai, puošia klasės erdvę ir kasdienę aplinką. Kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę). Dalyvauja ugdymo įstaigos parodose, renginiuose. Mokosi fotografuoti kasdienybę ir šventines akimirkas.	A4.3. Atlieka pasirinktą vaidmenį integruotos meninės veiklos projekte. Kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą). Kuria savo ar klasės draugų parodos kvietimą, plakata, derina pieštus ar skaitmeninius vaizdus.	A4.3. Dirba grupėse, rodo savo darbus dailės parodėlose mokykloje, vietos bendruomenėje. Ranka ar naudojantis tekstų rengykle kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką). Apipavidalina klasės, mokyklos projektus ir renginius, patalpina informaciją skaitmeninėje erdvėje.	A4.3. Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja skaitmeninį turinį. Apipavidalina savo kūrinius ir dalyvauja parodose. Ranka ar naudojantis tekstų rengykle kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką, informacinius tekstus. Bendradarbiauja ir prisideda prie meninių akcijų organizavimo.	A4.3. Dalijasi savo kūrybinėmis idėjomis. Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį. Bendradarbiauja kūrybiniuose projektuose ir prisideda prie parodų ir meninių akcijų organizavimo. Naudoja kelis dailės kūrinių apipavidalinimo (pasportavimo, fono ar rėmelių parinkimo) ir eksponavimo būdus.
A5. Apmąsto ir į(si)vertina įgytą dailės patirtį.	A5.3. Trumpai nusako savo įspūdžius apie spontaniškos raiškos ir dailės pažinimo patirtį.	A5.3. Paaiškina savo kūrybos rezultata, vaizdo patrauklumą. Pristato ir į(si)vertina įgytą patirtį.	A5.3. Apibūdina savo ir kitų kūrybos rezultata, vaizdo patrauklumą. Aptaria, ko mokėsi per dailės pamokas, ką pavyko padaryti pačiam ir kitiems. Įsivertina pasiekimus.	A5.3. Į(si)vertina savo dailės pasiekimus, įgytą patirtį, nusako, ką darytų kitaip, kaip pajvairintų savo veiklą, ko dar norėtų išmokti.	A5.3. Parengia ir pristato savo kūrybos aplanką. Analizuoja ir į(si)vertina įgytą patirtį, numato, kokias tradicines ir / ar šiuolaikines raiškos priemones, būdus rinkosi, kaip laikėsi savo pirminio sumanymo ir dėl kokių priežasčių – vardan galutinio rezultato – to atsisakė.

Pasiekimas	Pasiekimų raida				
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 klasės
B. Dailės supratimas ir vertinimas					
B1. Analizuoja ir supranta dailės kalbą.	B1.3. Trumpai paaiškina išmoktas dailės sąvokas, vartoja jas apibūdindamas dailės kūrinius.	B1.3. Skiria, trumpai paaiškina ir vartoja išmoktas dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių.	B1.3. Tinkamai vartoja išmoktas sudėtingesnes dailės sąvokas, jas paaiškina, pateikia pavyzdžių.	B1.3. Tikslingai vartoja dailės sąvokų žodyną (stiliaus, žanro terminus) ir pateikia pavyzdžių iš dailės istorijos ir savo bendraamžių kūrybos.	B1.3. Apibūdindamas klasikinės ir šiuolaikinės dailės kūrinius, tikslingai vartoja dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių iš savo ir kitų kūrybos.
B2. Savitai aiškina ir komentuoja savo ir kitų sukurtus dailės kūrinius.	B2.3. Apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį, nuotaiką, išsako savo nuomonę, ką autoriai norėjo pavaizduoti.	B2.3. Apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvų derinius, linijas, erdvines formas ir atlikimo technikų įvairovę. Samprotauja, kodėl menininkas pasirinko tokias raiškos priemones.	B2.3. Apibūdina ir palygina Lietuvos, Europos ir neeuropietišku kultūrų kūrinių spalvų, linijų ir erdvinių formų įvairovę ir ypatumus, išsako, kas jį sudomino.	B2.3. Lygina, klasifikuoja senovės Rytų, antikos, didžiųjų klasikinių stilių ir šiuolaikinės architektūros, dailės meninius bruožus, pažįsta pasaulinės dailės kanoną, savitai apibūdina sudominusį kūrinių.	B2.3. Lygina, skiria, grupuoja klasikinės, modernizmo ir postmodernizmo epochų architektūros ir dailės kūrinius, paaiškina jų skirtumus ir panašumus, apibūdina Lietuvos meno bruožus ir išskirtinumą.
B3. Vertina savo ir kitų kūrybą.	B3.3. Atidžiai stebi dailės kūrinius ir pasako, kodėl patiko kūrinys, kuo jis įdomus ir vertingas.	B3.3. Išižiūri ir pasakoja apie dailės kūrinių keliamus jausmus, emocijas, kreipia dėmesį į darnius žmogaus ir gamtos ryšius.	B3.3. Dailės kūriniuose pastebi ir apibūdina gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formų estetines savybes, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, nusako ekologines temas ir jų vaizdavimo būdus.	B3.3. Stebi ir pagal aptartus kriterijus vertina įvairių epochų ir meninių stilių vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius, palygina su kitų menų raiškos priemonėmis, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus.	B3.3. Stebi ir vertina dailės, dizaino kūrinius, architektūros paminklus, apibūdina būdingus vizualius bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus.
C. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas					

Pasiekimas	Pasiekimų raida				
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 klasės
C1. Stebi ir analizuoja dailės reiškinius.	C1.3. Nusako, kokie architektūros ir dailės kūriniai yra artimiausioje aplinkoje (ugdymo įstaigoje, namuose ir kt.).	C1.3. Pasakoja, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete, kokia informacija apie juos pateikiama.	C1.3. Paaiškina, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai, kaip ir kokia informacija apie juos pateikiama, nusako autorių teisių svarbą.	C1.3. Analizuoja muziejų kolekcijas ir parodų ekspozicijas, paaiškina, kaip jos sudaromos, kokias menines, istorines ir bendruomenės vertybes perteikia, apibūdina autorių teisių svarbą.	C1.3. Analizuoja ir paaiškina klasikinės ir šiuolaikinės dailės parodų eksponavimo ypatumus, autorių teisių reikalavimus, vaizdų paveikumą. Apibūdina, kaip meno pažinimas gali turėti įtakos asmenybės formavimuisi, kaip keičia jo namus, mokyklą, aplinką.
C2. (At)pažįsta ir aptaria dailės kontekstus.	C2.3 Pastebi, tyrinėja viešoje erdvėje esančių tautodailės, profesionaliosios dailės ir architektūros kūrinių būdingas detales, elementus.	C2.3. Lygindamas Lietuvos ir kitų šalių profesionaliosios dailės, liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius, nusako Lietuvos meno unikalumą.	C2.3. Tyrinėja ir apibūdina artimiausios aplinkos, gamtos ir kultūros paminklų vertę, vietos bendruomenės etnokultūrinės tradicijas ir papročius. Apibūdina Lietuvos gamtos unikalumą, liaudies meno autentiškumą, etnokultūrinių tradicijų išskirtinumą.	C2.3. Analizuoja ir išsako savo nuomonę apie didžiąją ir mažąją architektūrą, želdinius, dizainą, reklamą, švenčių apipavidalinimą ir kt. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos mažosios architektūros, dizaino, švenčių apipavidalinimo ypatumus.	C2.3. Apibūdina, kaip dailė funkcionuoja įvairiose visuomeninėse ir kultūrinėse situacijose, kaip sąveikauja su kitais menais, kokias skirtingas funkcijas ji atlieka. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos dailės ir jos funkcionavimo regionuose ir plačiajame pasaulyje bruožus.
C3. Susieja dailės pažinimą su asmenine raiška ir meninėmis vertybėmis.	C3.3. At(si)renka sau įdomius ir patrauklius dailės kūrinius.	C3.3. At(si)renka sau svarbius ir vertingus meno kūrinius, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybinių eksperimentų, patirties.	C3.3. At(si)renka sau vertingą informaciją dailėje, apmąsto dailės vaidmenį žmogaus gyvenime. Pateikia pavyzdžių iš asmeninės patirties, kaip dailė padeda save pažinti,	C3.3. Paaiškina dailės naudą ugdantis kultūrinius poreikius ir meninį skonį, socialinio bendravimo, estetiškes, dorines nuostatas. Dailės pažinimą lygina su gyvenimiška patirtimi,	C3.3. Kelia prasmės klausimus, ieško atsakymų, kodėl meno kūrinys yra <i>taip</i> , arba <i>kitaip</i> nei gyvenime. Aptaria dailės patirties reikšmę visapusiškai asmenybės saviugdai ir

Pasiekimas	Pasiekimų raida				
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 klasės
			išreikšti ir socialiai įtvirtinti.	savo asmeniniais potyriais.	vertybių formavimuisi, susiedamas su asmenine patirtimi.

6. Dailės dalyko mokymo(si) turinys

6.1. Dailės dalyko mokymo(si) turinys. 1–2 klasės

6.1.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

6.1.1.1. **Dailės technikos: raiška plokštumoje.** Išbandydami naujas technikas mokosi spontaniškai pasinaudoti atsitiktinumu galimybėmis. Piešia įvairių storių plunksnomis ir rašikliais. Spauduoja įvairiais spaudais. Kuria monotipijas. Mokosi saugiai tapyti gvašiu ir akvarele, maišyti dažų spalvas ir išgauti naujų spalvų. Mokosi užrašyti savo kūrinio metriką: vardą, pavardę, klasę.

6.1.1.2. **Dailės technikos: erdvinė raiška.** Erdvinės formas konstruoja iš įvairių medžiagų, kartono ir gamtos medžiagų. Indelius, skulptūreles lipdo iš molio ir plastilino. Popieriaus plastika, lankstiniai, lanksto paprastas origamio formas.

6.1.1.3. **Meninės išraiškos bruožai.** Linijos (plona, vingiuota, švelni, aštri, trūkinėjanti), spalvos (gryna, šilta, šalta, balta, juoda, pilka, linksma, liūdna), dėmės ir formos (didelė, maža, taisyklinga, netaisyklinga, plokščia, erdvinė). Tyrinėja ir apibūdina skirtingas linijų, spalvų ir dėmių sukuriamas nuotaikas, ritmą. Kuria savitas kompozicijas horizontaliame ir vertikaliame lape. Tapo grynomis spalvomis ir išgauna įvairių atspalvių. Skiria šiltas ir šaltas spalvas. Analizuoja fono reikšmę ir nusako pagrindinių ir antraeilių figūrų įtaką piešiniui. Per patrauklią kūrybinę veiklą įtvirtinamos dailės sąvokos: simetrija, ritmas, dailės kūrinys, dailininkas, paroda, paveikslas, muziejus ir kt.

6.1.1.4. **Vaizdavimo būdai ir galimybės.** Kuria savitas pieštas, tapytas ir erdvinės raidės, ornamentines ir figūrines kompozicijas.

6.1.1.5. **Dailės rūšys.** Mokosi atpažinti tapybos, grafikos, skulptūros, keramikos, tekstilės kūrinius ir palyginti skirtumus.

6.1.1.6. **Dailės žanrai.** Portretas: savitai vaizduoja žmogų. Kuria savo, draugų, šeimos narių portretus ir apibūdina jų nuotaiką.

6.1.1.7. **Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas.** Nagrinėjant meno kūrinius atpažįstama simetrija ir jos įtaka vaizde, gamtoje ir žmogaus aplinkoje. Gyvosios gamtos (augalų, gyvūnų, žmogaus) savitas piešimas, tapymas, lipdymas.

6.1.1.8. **Vizualinių išpūdžių interpretavimas ir improvizavimas.** Nagrinėja linijas: judesio ir ramybės būvius, spalvas: spalvų ir garso sąsajas, sąveikas. Piešia svajones, fantazijas.

6.1.2. Sociokultūrinė aplinka.

6.1.2.1. **Kultūrinis paveldas.** Mokomasi apie svarbius kultūros paveldo objektus (seniausius radinius, architektūros paminklus, artefaktus). Aptariami senoviniai pastatai vidus ir išorė, senų daiktų patogumas, iš ko jie sukurti. Palyginami seni ir nauji daiktai, namai, aptariamas jų grožis. Susipažįsta su dailės kūriniais artimiausioje aplinkoje (mokykloje, namuose, knygoje, muziejuose, parodose, televizijoje, gatvėse).

6.1.2.2. **Dailės istorija.** Mokosi apibūdinti, palyginti senovės ir dabarties kūrinių skirtumus.

6.1.2.3. **Etninė kultūra.** Susipažįsta su autentiškais muziejiniiais tautodailės ir liaudies meistrų kūriniais (skulptūros, tekstilės, keramikos ir kt.).

6.1.2.4. **Švenčių puošimo tradicijos.** Mokosi atpažinti kalendorinių švenčių simbolius, apibūdina spalvas ir ženklus, jausmus ir emocijas, kurias kelia pasiruošimas šventėms.

6.1.2.5. **Valstybingumo simboliai.** Atpažįsta valstybės simbolius ir mokosi apibūdinti jų vizualiuosius ypatumus, samprotauja apie valstybingumo simbolių reikšmę bendruomenei.

6.1.3. Tarpdalykinės temos.

6.1.3.1. **Meninės idėjos.** Aptaria kūrybinių idėjų įgyvendinimo būdų įvairovę.

6.1.3.2. **Idealai, vertybės, asmenybės.** Aptaria gėrio ir blogio, šviesaus ir tamsaus prado apraiškas gyvenime ir pasakose, legendose, teigiamus ir neigiamus herojų charakterius dailės kūrinuose. M. K. Čiurlionis, S. Eidrigėvičius, B. Žilytė, A. Steponavičius, M. Šagalas ir simbolinės metaforinės jų kūrinių prasmės.

6.1.3.3. **Kultūrų įvairovė.** Susipažįstama su skirtingų kultūrų įvairove.

6.1.4. **Bendros temos su kitų dalykų ugdymo turiniu.**

6.1.4.1. **Projektai. Integruota veikla.** Mokomasi tikslingai ir saugiai ieškoti informacijos apie dailę, dailininkus ir jų kūrinius internetinėse svetainėse, enciklopedijose, žinyuose, tinkamai fotografuoti savo kūrinius, pristatyti savo kūrybą vizualiai ir žodžiu.

6.2. Dailės dalyko mokymo(si) turinys. 3–4 klasės

6.2.1. **Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.**

6.2.1.1. **Dailės technikos: raiška plokštumoje.** Atlieka grafinius eksperimentus įvairiomis technikomis. Kuria kartono atspaudus. Mokosi tapybos, mišrių technikų ir popieriaus plastikos. Eksperimentuoja ne tik su dažų spalvomis, bet ir su šviesos spindulio spalvomis. Apibūdina panašumus ir skirtumus. Skatinami visada užrašyti savo kūrinio metriką: vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą.

6.2.1.2. **Dailės technikos: erdvinė raiška.** Kurdamas erdvinės formas saugiai derina įvairias medžiagas. Kuria žemo ir aukšto reljefo darbus (įspaustus, įrėžtus, įgaubtus, išgaubtus) iš antrinių žaliavų, gamtos medžiagos, lipdo iš molio ar plastilino. Mokosi papjė mašė technikos.

6.2.1.3. **Meninės išraiškos bruožai.** Formos (mažos, didelės), tapyba dažais. Susipažįsta su pagrindinėmis ir antrinėmis spalvomis ir išgauna jų atspalvių (sunkiai įvardijamų spalvų: pavyzdžiui, rudai mėlyna, rudai raudona, rudai žalia ir pan.). Spalvų ratas (mažasis, iš šešių spalvų). Naudoja lokalias spalvas, tyrinėja ir apibūdina (klasifikuoja) koloristinius sprendimus. Analizuoja linijų ir dėmių įtaką nuotaiką ritmui ir nuotaikai. Per patrauklią kūrybinę veiklą įtvirtinamos dailės sąvokos: grafika, skulptūra, keramika, tekstilė, peizažas, portretas, autoportretas, reljefas, fonas ir kt.

6.2.1.4. **Vaizdavimo būdai ir galimybės.** Mokosi derinti tekstą ir vaizdą, kuria savitus atvirukus, iliustracijas, plakatus. Vaizduoja daiktus, primenančius geometrinių figūrų formas.

6.2.1.5. **Dailės rūšys.** Skiria tapybos, grafikos, skulptūros, keramikos, tekstilės, dizaino kūrinius ir apibūdina jų ypatumus. Palygina tradicinės ir šiuolaikinės dailės ypatumus.

6.2.1.6. **Dailės žanrai.** Analizuoja gyvos ir negyvos gamtos spalvas, formas. Įvairiomis technikomis kuria peizažus ir natūrmortus.

6.2.1.7. **Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas.** Mokosi pavaizduoti pirmo ir antro plano objektus. Toli – arti: įvairia technika kuriami gamtos ir miestų vaizdai. Tyrinėja ir apibūdina vienas kitą užstojančius vaizdus, mažas ir dideles formas, daiktus, primenančius geometrines figūras ir formas. Stebimi šiuolaikinio dizaino daiktai, reklama, mažoji architektūra ir kt., aptariami jų vizualieji bruožai.

6.2.1.8. **Vizualinių įspūdžių interpretavimas ir improvizavimas.** Susipažįsta su spalvų simbolika ir ženklais, Kuria fantazijas, svajones, rentgenogramas.

6.2.2. **Sociokultūrinė aplinka.**

6.2.2.1. **Kultūrinis paveldas.** Per praktinę kūrybinę raišką, veiklą susipažįsta su istorinių, kultūrinių ir etnografinių paminklų, paveldo objektų, dailės kūrinių artimiausiuose muziejuose vertingumu ir jų išsaugojimo svarba.

6.2.2.2. **Dailės istorija.** Stebi ir palygina senovės ir dabarties kūrinių skirtumus, panašumus.

6.2.2.3. **Etninė kultūra.** Nusako tautodailės kūrinių (audinių, tautinio kostiumo, juostų, verbų) raštų, spalvų simboliką ir ypatumus. Per patrauklią kūrybinę veiklą susipažįsta su lietuviška mitologija, mitinėmis būtybėmis.

6.2.2.4. **Švenčių puošimo tradicijos.** Suvokia kalendorinių švenčių šventimo prasmę, išskiria svarbiausius švenčių puošimo elementus, simbolius ir jų įprasminimą meno kūriniuose.

6.2.2.5. **Valstybingumo simboliai.** Skiria valstybės simbolius, apibūdina emocijas ir jausmus, kuriuos sukelia valstybės simboliai ir jų vaizdavimas mene.

6.2.3. **Tarpdalykinės temos.**

6.2.3.1. **Meninės idėjos.** Perteikia savo kūrybinę idėją, pasirinktą temą įvairių menų raiškos priemonėmis.

6.2.3.2. **Idealai, vertybės, asmenybės.** Įvardija savo idealus, vertybes; palygina skirtingų vertybių susidūrimus gyvenime ir jų vaizdavimo būdus M. K. Čiurlionio, B. Didžiokienės, P. Kalpoko, P. Klee ir kt. dailininkų kūryboje.

6.2.3.3. **Kultūrų įvairovė.** Susipažįstama su įvairių pasaulio tautų kostiumu, aprangos ir gyvenamosios tradicijomis.

6.2.4. Bendros temos su kitų dalykų ugdymo turiniu.

6.2.4.1. **Projektai.** Kuriamos autorinės knygos apie savo ar patinkančio (pasirinkto) dailininko kūrybą: piešia, tapo, aplikuoja, jungia tikrovės ir skaitmeninius vaizdus, derina tekstą ir vaizdą. Mokosi įvairiais būdais suklijuoti, susegti, surišti ar susiūti paruoštą knygą. Pasiruošia knygos pristatymui. Projektas „Rašau ir piešiu“. Dailiu raštu nurašo duoto ar sukurto kūrinių tekstą ir jį iliustruoja norima (pasirinkta) dailės raiška.

6.2.4.2. **Integuota veikla.** Perskaitytų knygų pristatymas. Piešia, tapo įdomiausią knygos nuotykių ar sukuria nuotykių paveikslėlių seriją (su gimtąja kalba). Lankytinų Lietuvos vietų, muziejų, pramogų parkų pristatymų lankstinukų kūrimas: nupieštų, skaitmeninių vaizdų, fono ir teksto kūrybinis derinimas (su pasaulio pažinimu). Kuriami kostiumai, gaminamos kaukės ir dekoracijos, ruošiamos spektaklių programėlės ir afišos (su teatru). Trumpų animacinių filmukų iš mažų paveikslėlių kūrimas. Nuotraukų ar dailės kūrinių koliažų kūrimas. Pateikčių skaidrėse kūrimas: atrenka nuotraukas ar dailės kūrinius, kūrybiškai, savitai komponuoja vaizdus ir tekstą, parenka foną (su informacinėmis technologijomis).

6.3. Dailės dalyko mokymo(si) turinys. 5–6 klasės

6.3.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

6.3.1.1. **Dailės technikos: raiška plokštumoje.** Mokosi sudėtingesnių dailės technikų (koliažo, gratažo) ir įvairių jų jungimo būdų viename kūrinyje. Kuria monotipijas, frotazus. Skatinami visada užrašyti savo kūrinių metriką: vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką.

6.3.1.2. **Dailės technikos: erdvinė raiška.** Mokosi sudėtingesnių dailės technikų (lipdymo, liejimo, skaptavimo) ir įvairių jų jungimo būdų viename kūrinyje.

6.3.1.3. **Meninės išraiškos bruožai.** Simetriška ir nesimetriška kompozicija. Visuma ir detalė. Dydžių ir spalvų santykiai. Koloritas – šviesus, tamsus, vienspalvis, įvairiaspalvis ir kt. Taškų tapyba.

6.3.1.4. **Vaizdavimo būdai ir galimybės.** Piešia fraktalus. Kuria scenovaizdžio maketus, savo ir svajonių kambario interjero projektus, interjero akcentus, asmeninių daiktų projektus, modelius.

6.3.1.5. **Dailės rūšys.** Vaizduojamoji ir taikomoji dekoratyvinė dailė. Teatro dailė. Knygų iliustracija. Kaligrafija.

6.3.1.6. **Dailės žanrai.** Peizažas: gamtos ir oro būsenų vaizdavimas. Lietuvos peizažas – įžymūs lietuvių dailininkų kūriniai apie gamtą. Buitinis žanras. Animalistinis žanras.

6.3.1.7. **Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas.** Tyrinėjamos spalvos ir šviesos vaidmuo naktį, saulėtą dieną, vakare, įvairiais metų laikais. Aptariami Lietuvos tapytojų sukurti peizažai.

6.3.1.8. **Vizualinių išpūdžių interpretavimas ir improvizavimas.** Susipažįsta su tikrovišku ir sąlygišku vaizdavimu profesionaliosios dailės ir tautodailės kūriniuose.

6.3.2. Sociokultūrinė aplinka.

6.3.2.1. **Kultūrinis paveldas.** Architektūros paminklai Lietuvoje ir Europoje. Pastatų paskirtis. Aptariama vertė ir išsaugojimo svarba. Susipažįstama su dailės kūrinių artimiausiuose muziejuose ir dailės parodose.

6.3.2.2. **Dailės istorija.** Lietuvos ir Europos šalių žymiausi senovės ir dabarties dailės ir architektūros kūriniai. Didžioji ir mažoji architektūra. Susipažįstama su Vakarų civilizacijos menu: miestų formavimosi pradžia, planais, heraldika, žmonių apranga, drabužių stiliumi.

6.3.2.3. **Etninė kultūra.** Interpretuoja ir per patrauklią kūrybinę veiklą pažįsta senovės baltų ženklus ir simbolius, kultūros artefaktus; skirtingų Lietuvos regionų ir pasaulio tautų kostiumus, aprangos ir gyvenamosios tradicijas. Susipažįsta su lietuvių liaudies grafika, tapyba, skulptūra, mažąja architektūra (koplytėlė, koplytstulpis), krikštais ir su šiuolaikinės tautodailės kūrinių, kuriuose išreiškiama meilė ir pagarba gamtai.

6.3.2.4. **Švenčių puošimo tradicijos.** Apibūdina skirtingų švenčių dekoravimo tradicijas.

6.3.2.5. **Valstybingumo simboliai.** Lygina savo ir kaimyninių valstybių simbolius (herbus, vėliavas), atranda skirtumų ir panašumų.

6.3.3. Tarpdalykinės temos.

6.3.3.1. **Meninės idėjos.** Ieško dailės idėjų sąsajų su muzika, šokiu, teatru, literatūra.

6.3.3.2. **Idealai, vertybės, asmenybės.** Svarbių savo šalies įvykių, žmonių, idėjų įprasminimas dailės kūriniuose. Šventųjų vaizdavimo būdai, atributai. S. Riauba, L. Šepka, P. Gerlikienė, V. Van Gogas ir jų kūriniai. Lietuvos dailininkai (peizažų tapytojai): J. Vienožinskis, A. Žmuidzinavičius, P. Kalpokas, M. Cvirkienė ir jų kūriniai.

6.3.3.3. **Kultūrų įvairovė.** Per patrauklią kūrybinę veiklą, meninės išraiškos bruožų ir vaizdavimo būdų pažinimą susipažįstama su ikikrikščioniškos Lietuvos ir neeuropietiškų kultūrų daile: Maorių ir Australijos aborigenų tapyba. Iki kolumbinės Amerikos indėnų (majų, inkų, actekų) piramidės, kalendoriai, freskos, keramika, tekstilė, ornamentai, knygų iliustracijos. Senosios Afrikos kaukės, skulptūros, tekstilė, keramika, namų apyvokos reikmenys.

6.3.4. Bendros temos su kitų dalykų ugdymo turiniu.

6.3.4.1. **Projektai. Integruota veikla.** Gamta – meno kūrinių įkvėpimo šaltinis. Savo sukurtų vaizdų fotografavimas, redagavimas siekiant suteikti numatytą nuotaiką. Skaitmeninio vaizdo kūrimas naudojant montažo, aplikacijos principus, naudojant savo ir kitų dailininkų kūrinius, paverčiant vaizdą miniatiūra, atviruku, plakatu. Animuojami savos kūrybos vaizdai. Kuriamas animacinis filmukas.

6.4. Dailės dalyko mokymo(si) turinys. 7–8 klasės

6.4.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

6.4.1.1. **Dailės technikos: raiška plokštumoje.** Tapo natūraliais (žemės, augalinės kilmės) ir sintetiniai (cheminės prigimties, liuminescenciniais ir kt.) dažais. Tyrinėja spalvų ir atspalvių skirtumus. Eksperimentuoja pasirinkdami dailės techniką ir kūrybos priemones.

6.4.1.2. **Dailės technikos: erdvinė raiška.** Konstruoja pilnavidures, tuščiavidures erdvinės formas, senovinių ir ateities miestų, statinių maketus – fantazijas.

6.4.1.3. **Meninės išraiškos bruožai.** Spalvos ir atspalviai. Spalvų ratas (didysis, sudėtingas, daug spalvų ir atspalvių). Spalvinė ir linijinė perspektyva. Kompozicija: statiška ir dinamiška, vertikalioji, horizontalioji, piramidinė, centriškoji, spiralinė, įstrižoji.

6.4.1.4. **Vaizdavimo būdai ir galimybės.** Interpretuoja praeities ir dabarties dailės kūrinius. Hieroglifai. Romėnų šriftas. Gotiškasis šriftas. Analizuoja ir gretina skaitmeninius šriftus.

6.4.1.5. **Dailės rūšys.** Monumentalioji dailė: freska, mozaika, vitražas. Grafiti. Šriftas. Spausdintinė knyga. Dizainas (daiktų dizainas, interjeras). Keramika.

6.4.1.6. **Dailės žanrai.** Nauji žanrai. Istorinis žanras. Sakralinė dailė.

6.4.1.7. **Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas.** Vaivorykštės spalvos. Šviesa ir šešėliai. Urvų tapyba. Mokslas, tyrinėjimai ir dailė. Sfumato. Kamera obskura. Linijinė perspektyva (žvilgsnis iš paukščio skrydžio, varlės perspektyva). Apimtinių trimačių formų vaizdavimas plokštumoje.

6.4.1.8. **Vizualinių įspūdžių interpretavimas ir improvizavimas.** Stilizacija. Žmogaus vaizdavimo kanonai įvairiuose istoriniuose laikotarpiuose ir kultūrose.

6.4.2. Sociokultūrinė aplinka.

6.4.2.1. **Kultūrinis paveldas.** Kraštovaizdžio architektūra ir žmogaus įtaka jo kaitai. Rūmų kompleksai ir parkai. Lietuvos gotika (architektūra ir dailė), sąsajos su moderniuoju menu, sąlygišku vaizdavimu. Dailės kūrinių eksponavimo muziejuose ir dailės parodose ypatumai.

6.4.2.2. **Dailės istorija.** Per patrauklią kūrybinę veiklą, meninės išraiškos bruožų, vaizdavimo būdų pažinimą ir interpretavimą siekiama glaudesnio ryšio su istorija: Priešistorės dailė (šviesa ir šešėliai, natūralūs dažai). Mesopotamijos, Senovės Egipto menas (piramidės, hieroglifai, žmogaus vaizdavimo kanonai, kostiumas). Antika (klasikinių proporcijų formavimasis architektūroje ir skulptūroje, romėnų mozaikos, šriftas, grafiti). Meninių stilių formavimosi pradžia (romaninė ir gotikinė architektūra, vitražas, inicialai, figūros ir veido vaizdavimas). Lietuvos gotika (architektūra ir dailė). Renesanso menas (linijinė perspektyva, apimtinių trimačių formų vaizdavimas plokštumoje, portreto gimimas ir

kt.). Barokas (rūmų kompleksai ir parkai, nauji žanrai, taikomoji dekoratyvinė dailė, kostiumas, perukai ir kt.). Renesansas ir barokas Lietuvoje.

6.4.2.3. **Etninė kultūra.** Analizuoja įvairiuose žemynuose ir kultūrose ranka rašyto ir piešto šrifto (kaligrafijos), įvairių kultūrų skulptūros skirtumus, ornamento meninius ypatumus. Samprotauja, kokius žmogaus gebėjimus ir savybes atskleidžia ranka rašytas tekstas.

6.4.2.4. **Švenčių puošimo tradicijos.** Apibūdina skirtingų šalių ir įvairių švenčių dekoravimo tradicijas.

6.4.2.5. **Valstybingumo simboliai.** Analizuoja ir nusako heraldikos ženklų kilmę, raidą.

6.4.3. Tarpdalykinės temos.

6.4.3.1. **Meninės idėjos.** Eksperimentuoja su įvairiomis priemonėmis pagal įvairių stilių vaizdavimo būdus.

6.4.3.2. **Idealai, vertybės, asmenybės.** Įvairių epochų grožio idealai ir jų atspindžiai mene. Šventenybės vaizdavimo būdai. *Sacrum* ir *profanum* apraiškos šiuolaikiniame mene ir gyvenime. Leonardas da Vinčis, Mikelandželas, El Grekas, P. Breigelis, M. K. Čiurlionis, S. Ušinskas, V. Kairiūkštis, V. Eidukevičius, K. Morkūnas, A. Stoškus, N. Vilutytė ir jų kūriniai.

6.4.3.3. **Kultūrų įvairovė.** Lyginami ir vertinami didžiųjų pasaulio religijų atspindžiai dailėje ir architektūroje.

6.4.4. Bendros temos su kitų dalykų ugdymo turiniu.

6.4.4.1. **Projektai. Integruota veikla.** Garsai ir spalvos. Kuriamas filmukas savo fotografijų (gamtos, aplinkos vaizdų) pagrindu. Savo sukurtų vaizdų fotografavimas ir redagavimas pagal pasirinktą meninį stilių. Kuriamas filmukas apie savo kūrybą, nuoseklus ir išsamus kūrybinio stiliaus ar dailininko pristatymas (filmavimas, redagavimas, subtitrų uždėjimas, garsinimas, pradžios ir pabaigos titrai).

6.5. Dailės dalyko mokymo(si) turinys. 9-10 klasės

6.5.1. Grafinės, spalvinės, erdvinės raiškos pažinimas.

6.5.1.1. **Dailės technikos: raiška plokštumoje.** Pasirenka, taiko tradicines ir mišriasias dailės technikas, siekia sukurti sau artimą autorinę techniką. Kuria darbų ciklus, įvairaus stiliaus ir žanro vizualius pasakojimus, ieško sąsajų su kitais menais.

6.5.1.2. **Dailės technikos: erdvinė raiška.** Konstruoja erdvinius įvairių daiktų, tūrinių objektų, sociokultūrinės aplinkos akcentų, mažosios architektūros, vėtrungių maketus.

6.5.1.3. **Meninės išraiškos bruožai.** Spalvoti šešėliai. Pozityvo, negatyvo, kiaurymės galimybės plokštumoje ir erdvėje. Kadrovimo principų taikymas.

6.5.1.4. **Vaizdavimo būdai ir galimybės.** Piešia rentgenogramas - permatomus vaizdus. Kuria abstraktaus (nematomo, mikro ir makro) pasaulio vaizdinius. Abstrakčiosios tapybos rūšys: organinė ir geometrinė. Abstrakčioji dailė ir opartas – paroda „Jautrioji akis“ – pirmenybė regėjimo fiziologijai.

6.5.1.5. **Dailės rūšys.** Dailė ir dizainas (grafinis dizainas, kostiumo dizainas, interjeras). Tarpdisciplininiai menai. Susipažįstama su šiuolaikinių kūrinių eksponavimo ypatumais, autorių teisių svarba ir reikalavimais.

6.5.1.6. **Dailės žanrai.** Istorinis ir mitologinis. Portretas: nauji herojai, amžininkai. Žanrų nykimas. Laikinieji menai ir jų dokumentavimas.

6.5.1.7. **Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas.** Žmogaus piešimas. Vitruvijaus (kvadratinis) žmogus. Idealios ir autentiškos proporcijos. Tikroviškas (realistinis) vaizdas. Fotografija. Gamtos studijos. Mokslo atradimai ir impresionizmas.

6.5.1.8. **Vizualinių įspūdžių interpretavimas ir improvizavimas.** Regėjimo, atmosferinių įspūdžių perteikimas. Optinės apgaulės. Optinis menas.

6.5.2. Sociokultūrinė aplinka.

6.5.2.1. **Kultūrinis paveldas.** Anglišką ir prancūzišką parkai. Inžinierinė pramoninė architektūra (tiltai, stotys, Eifelio bokštas ir kt.). Antikvaras ir senoji dailė.

6.5.2.2. **Dailės istorija.** Per patrauklią kūrybinę veiklą, meninės išraiškos bruožų, vaizdavimo būdų pažinimą ir interpretavimą susipažįstama su XIX a. XXI a. dailės ir architektūra: Vilniaus meno mokykla.

Kūrybingas antikos tradicijų plėtojimas L. Stuokos – Gucevičiaus ir P. Smuglevičiaus kūryboje. Neostiliai: praeities didžiųjų meninių stilių kartojimas. Perėjimas iš istorizmo į moderniąją dailę ir architektūrą. Perėjimas iš modernizmo epochos į postmodernizmą. Šiuolaikinė architektūra.

6.5.2.3. **Etninė kultūra.** Susipažįsta su baltiškojo paveldo tradicija šiuolaikiniame mene. Analizuoja ir įvardija tautodailės ir skirtingų šalių paveldo įtaką šiuolaikiniams dailės reiškiniams.

6.5.2.4. **Švenčių puošimo tradicijos.** Analizuoja ir apibūdina šiuolaikinių renginių meninius bruožus.

6.5.2.5. **Valstybingumo simboliai.** Analizuoja valstybingumo simbolių panaudojimą šiuolaikinio meno projektuose.

6.5.3. Tarpdalykinės temos.

6.5.3.1. **Meninės idėjos.** Susipažįsta: su moderniojo meno kūrybos principais (tradicijų neigimas, originalumo ir naujumo siekis, tikroviško vaizdavimo atsisakymas; su postmodernizmo meno principais (idėjos, sumanymo pirmenybė prieš formą ir medžiagą).

6.5.3.2. **Idealai, vertybės, asmenybės.** Prisiminimai apie didingą praeitį (romantizmas). Socialinės tikrovės ir idealo konfliktai, jų kova ir vaizdavimo būdai klasikiniame, modernistiniame ir šiuolaikiniame mene. Ieškoma glaudesnio ryšio su asmeniniu gyvenimu. L. Stuoka – Gucevičius, P. Smuglevičius, M. K. Čiurlionis, A. Gudaitis, K. Varnelis, V. Vazarelis, V. Kasiulis, J. Mačiūnas, K. Zimblytė, A. Kašuba ir jų kūriniai.

6.5.3.3. **Kultūrų įvairovė.** Aptariama dailės funkcijų įvairovė, analizuojamos sąsajos su kitais menais. Šiuolaikinis pasaulio menas. Įvairių krypčių ir judėjimų meniniai bruožai.

6.5.4. Bendros temos su kitų dalykų ugdymo turiniu.

6.5.4.1. **Projektai. Integruota veikla.** Kuriamas filmukas apie savo kūrybą (išradingas ir kūrybingas montažas, įvairių šriftų parinkimas, įterpti palyginamieji blokai su savo draugų ar kitų dailininkų kūriniais, savitas medžiagos išdėstymo ritmas). Skaitmeninio kūrybinių pasiekimų aplanko kūrimas siekiant atskleisti save ir kūrybą (įterpti savo draugų, artimųjų interviu, ieškoti autentiško grafinio dizaino).

7. Pasiekimų vertinimas

7.1. Vertinimas dailės pamokose – svarbus mokymąsi skatinantis veiksnys. Tai – nuolatinis informacijos apie mokinio mokymosi pažangą ir pasiekimus kaupimo, interpretavimo ir apibendrinimo procesas. Vertinimas dailės pamokose turi padėti mokiniams mokytis, suprasti, ko jau išmoko ir ko dar reikės mokytis.

7.2. Ugdomojo vertinimo esmė – padėti mokiniui tobulėti, tapti savarankiškam, atsakingam už mokymosi rezultatus, ugdyti jo pasitikėjimą savo jėgomis, gebėjimą įsivertinti savo veiklą, pasirinkti tinkamiausius veiklos būdus, spręsti iškilusias problemas, reflektuoti mokymosi rezultatus.

7.3. Vertinama tai, ko mokiniai buvo mokomi. Pateikiant vertinimo informaciją akcentuojama ne klaidos ar nesėkmės, o tai, kokią pažangą padarė mokiniai.

7.4. Dailės pamokose formuojamasis vertinimas derinamas su diagnostiniu ir kaupiamuoju vertinimu. Mokiniai nuolat skatinami įsivertinti savo gebėjimus, žinias, pasakoti apie tai, ką norėjo sukurti, pavaizduoti, kaip pasisekė, ką norėtų ateityje padaryti geriau. Mokinių dailės pasiekimai vertinami kaupiamuoju būdu už kiekvieną platesnės apimties programos (ciklo, ilgalaikės užduoties, projekto) temą. Stebimas mokinių darbo procesas, veiklos etapai, vertybinės nuostatos.

7.5. Pasiekimai aprašyti išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis.

7.6. Pasiekimų lygiai siejami su mokinio pasiekimų įvertinimu pažymiais:

- slenkstinis lygis (I) – 4,
- patenkinamas lygis (II) – 5-6,
- pagrindinis lygis (III) – 7-8,
- aukštesnysis lygis (IV) – 9-10.

8. Pasiekimų lygių požymiai

8.1. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Dailės raiška			
A1.1. Mokytojui padedant kelia vizualias idėjas.	A1.2. Impulsyviai kelia vizualias idėjas. Nusako, ką pavaizduotų.	A1.3. Impulsyviai kelia vizualias idėjas. Trumpai nusako idėją, kurią norėtų pavaizduoti.	A1.4. Impulsyviai kelia originalias vizualias idėjas, išsamiai papasakoja, ką ir kaip norėtų pavaizduoti.
A2.1. Mokytojui padedant mokosi saugiai naudoti paprastus kūrybos įrankius ir medžiagas.	A2.2. Taiko pasiūlytas dailės technikas, saugiai naudoja paprastus kūrybos įrankius ir medžiagas.	A2.3. Taiko pasiūlytas dailės technikas, saugiai naudoja kūrybos įrankius ir medžiagas. Eksperimentuoja, negalvodamas apie galutinį rezultatą.	A2.4. Išradingai ir saugiai taiko pasiūlytas dailės technikas. Drąsiai eksperimentuoja, negalvodamas apie galutinį rezultatą.
A3.1. Naudoja tas meninės išraiškos priemones, kurios geriau sekasi. Pagal pavyzdį komponuoja horizontaliame ir vertikaliame lape.	A3.2. Intuityviai naudoja pasiūlytas meninės išraiškos priemones. Komponuoja horizontaliame ir vertikaliame lape.	A3.3. Intuityviai pasirenka norimo storio linijas, patikusias spalvas, kuria erdvines formas. Išgauna savitą ritmą ir nuotaiką, horizontaliame ir vertikaliame lape.	A3.4. Savarankiškai pasirenka savitus linijų, dėmių, spalvų ir erdvinių formų derinius. Laisvai komponuoja horizontaliame ir vertikaliame lape. Kuria savitą ritmą, įvairių ir norimą nuotaiką.
A4.1. Mokytojui ir klasės draugams padedant savo dailės kūriniais puošia klasės erdvę ir kasdienę aplinką, dalyvauja ugdymo įstaigos parodose. Mokosi užrašyti kūrinio metriką (vardą, klasę), fotografuoti kasdienybę ir šventines akimirkas.	A4.2. Savo dailės kūriniais puošia klasės erdvę ir kasdienę aplinką, dalyvauja ugdymo įstaigos parodose. Savo kūriniais užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę). Mokosi fotografuoti kasdienybę ir šventines akimirkas.	A4.3. Savo dailės kūrinius pritaiko konkrečiai progai, puošia klasės erdvę ir kasdienę aplinką. Kiekvienam savo kūriniumi užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę). Dalyvauja ugdymo įstaigos parodose, renginiuose. Mokosi fotografuoti kasdienybę ir šventines akimirkas.	A4.4. Savo dailės kūrinius pritaiko konkrečiai progai, savarankiškai apipavidalina, užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę), puošia jais klasės erdvę ir kasdienę aplinką, noriai dalyvauja ugdymo įstaigos parodose, šventėse, renginiuose. Fotografuoja kasdienybę ir šventines akimirkas.
A5.1. Mokosi išsakyti savo įspūdžius apie spontaniškos raiškos patirtį.	A5.2. Trumpai nusako savo įspūdžius apie spontaniškos raiškos patirtį.	A5.3. Trumpai nusako savo įspūdžius apie spontaniškos raiškos ir dailės pažinimo patirtį.	A5.4. Noriai dalijasi savo įspūdžiais apie spontaniškos raiškos ir dailės pažinimo patirtį.
B. Dailės supratimas ir vertinimas			

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
B1.1. Mokytojui padedant paaiškina vieną dvi dailės sąvokas.	B1.2. Trumpai paaiškina ir vartoja kelias išmoktas dailės sąvokas.	B1.3. Trumpai paaiškina išmoktas dailės sąvokas, vartoja jas apibūdindamas dailės kūrinius.	B1.4. Išsamiai paaiškina išmoktas dailės sąvokas, tinkamai vartoja jas apibūdindamas dailės kūrinius.
B2.1. Naudodamasis pagalba trumpai apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį ir nusako, kas pavaizduota.	B2.2. Trumpai apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį, išsako savo nuomonę, ką autoriai norėjo pavaizduoti.	B2.3. Apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį, nuotaiką, išsako savo nuomonę, ką autoriai norėjo pavaizduoti.	B2.4. Išsamiai apibūdina dailės kūrinių keliamą įspūdį ir nuotaiką, išsako originalių pastebėjimų, ką autoriai norėjo pavaizduoti.
B3.1. Mokosi sutelkti dėmesį, stebėti dailės kūrinius ir pasakyti, kodėl jie patiko, kuo įdomūs.	B3.2. Stebi dailės kūrinius ir trumpai nusako, kodėl patiko kūriny, kuo jis įdomus.	B3.3. Atidžiai stebi dailės kūrinius ir pasako, kodėl patiko kūriny, kuo jis įdomus ir vertingas.	B3.4. Susidomėjęs stebi dailės kūrinius ir išsamiai paaiškina, kodėl patiko kūriny, kuo jis įdomus ir vertingas.
C. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas			
C1.1. Mokytojo padedamas nurodo, kokie dailės kūriniai yra ugdymo įstaigoje.	C1.2. Mokytojo padedamas pasakoja, kokie architektūros ir dailės kūriniai yra artimiausioje aplinkoje (ugdymo įstaigoje, namuose ir kt.).	C1.3. Nusako, kokie architektūros ir dailės kūriniai yra artimiausioje aplinkoje (ugdymo įstaigoje, namuose ir kt.).	C1.4. Atpažįsta ir įsimena architektūros ir dailės kūrinius, esančius artimiausioje aplinkoje (ugdymo įstaigoje, namuose ir kt.) ir susidomėjęs pasakoja savo įspūdžius.
C2.1. Mokytojui ir klasės draugams padedant nurodo viešoje erdvėje esančius dailės ir architektūros kūrinius.	C2.2. Pastebi viešoje erdvėje esančių tautodailės, profesionaliosios dailės ir architektūros kūrinių būdingas detales.	C2.3. Pastebi, tyrinėja viešoje erdvėje esančių tautodailės, profesionaliosios dailės ir architektūros kūrinių būdingas detales, elementus.	C2.4. Atpažįsta ir apibūdina viešoje erdvėje esančių tautodailės, profesionaliosios dailės ir architektūros kūrinių būdingas detales, elementus. Pastebi tautodailės ryšį su papročiais, kalendorinėmis šventėmis.
C3.1. Trumpai nusako, kokie dailės sudomino.	C3.2. At(si)renka sau įdomius dailės kūrinius.	C3.3. At(si)renka sau įdomius ir patrauklius dailės kūrinius.	C3.4. Domisi daile, savarankiškai at(si)renka sau įdomius ir vertingus dailės kūrinius.

8.2. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Dailės raiška			
A1.1. Pasirenka mokytojo pasiūlytas temas, idėjas ir dailės reikmenis.	A1.2. Intuityviai kelia vizualias idėjas, renkasi kūrinio temą ir mokytojo pasiūlytus dailės reikmenis.	A1.3. Intuityviai kelia vizualias idėjas. Vartodamas jau žinomas dailės sąvokas nusako kūrinio idėją, temą ir kokius dailės reikmenis jos įgyvendinimui pasirinks.	A1.4. Savarankiškai kelia vizualias idėjas, siūlo kūrinį temas. Vartodamas jau žinomas dailės sąvokas išsamiai paaiškina, kokią idėją / kūrinio temą ir kokius dailės reikmenis pasirinks.
A2.1. Padedant mokytojui pasirenka dailės technikas, mokosi saugiai jomis naudotis.	A2.2. Pasirenka mokytojo nurodytas dailės technikas, saugiai naudoja dailės reikmenis.	A2.3. Pasirenka ir taiko jau žinomas dailės technikas, kūrybiškai ir saugiai jomis naudojasi.	A2.4. Savarankiškai pasirenka ir kūrybiškai taiko išmoktas dailės technikas, saugiai jomis naudojami, drąsiai eksperimentuoja.
A3.1. Naudoja pasiūlytas meninės išraiškos priemones. Mokytojo padedamas ieško vaizduojamų objektų / figūrų ir fono dermės.	A3.2. Spontaniškai valdo pasiūlytas meninės išraiškos priemones. Ieško vaizduojamų objektų / figūrų ir fono dermės.	A3.3. Pasirenka linijas ir/ar spalvas, ir/ar erdvines formas. Pastebi fono ir vaizduojamų objektų / figūrų dermę, kūrybiškai perteikia norimą ritmą, emocijas.	A3.4. Savarankiškai pasirenka linijas ir/ar spalvas, ir/ar erdvines formas. Kūrybiškai perteikia fono ir vaizduojamų objektų / figūrų dermę, norimą ritmą, emocijas.
A4.1. Pakviestas dalyvauja integruotos meninės veiklos projekte ir parodose. Paragintas savo kūriniais užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę ir kt.). Mokytojo padedamas mokosi derinti pieštus, skaitmeninius vaizdus.	A4.2. Pakviestas atlieka pasiūlytą vaidmenį integruotos meninės veiklos projekte. Savo kūriniais užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę ir kt.). Naudodamasis pagalba kuria parodos kvietimą, plakata, mokosi derinti pieštus ar skaitmeninius vaizdus.	A4.3. Atlieka pasirinktą vaidmenį integruotos meninės veiklos projekte. Kiekvienam savo kūriniumi užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą). Kuria savo ar klasės draugų parodos kvietimą, plakata, derina pieštus ar skaitmeninius vaizdus.	A4.4. Atlieka pasirinktą vaidmenį integruotos meninės veiklos projekte. Pasiūlo originalių kūrybinių sprendimų. Savo kūriniais visada užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą). Savarankiškai kuria savo ar klasės draugų parodos kvietimą, plakata, derina pieštus ir skaitmeninius vaizdus.
A5.1. Trumpai nusako, ką norėjo sukurti, kaip pavyko.	A5.2. Nusako, ką norėjo sukurti ir kaip pavyko. Mokytojo padedamas į(si)vertina įgytą patirtį.	A5.3. Paaiškina savo kūrybos rezultata, vaizdo patrauklumą. Pristato ir į(si)vertina įgytą patirtį.	A5.4. Išsamiai apibūdina savo kūrybos rezultata, paaiškina, ką norėjo sukurti ir kaip pavyko. Savarankiškai pristato ir į(si)vertina įgytą patirtį.
B. Dailės supratimas ir vertinimas			

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
B1.1. Mokytojui padedant vartoja kelias išmoktas dailės sąvokas.	B1.2. Trumpai paaiškina ir vartoja kelias išmoktas dailės sąvokas.	B1.3. Skiria, trumpai paaiškina ir vartoja išmoktas dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių.	B1.4. Skiria, išsamiai paaiškina ir tikslingai vartoja išmoktas dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių.
B2.1. Mokytojui padedant apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvas, linijas ir erdvines formas, įvardija atlikimo techniką, nusako, kas pavaizduota.	B2.2. Trumpai apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvų derinius, linijas, erdvines formas ir atlikimo technikų ypatumus, išsako savo nuomonę, ką menininkas norėjo pavaizduoti.	B2.3. Apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvų derinius, linijas, erdvines formas ir atlikimo technikų įvairovę. Samprotauja, kodėl menininkas pasirinko tokias raiškos priemones.	B2.4. Išsamiai apibūdina žiūrimų dailės kūrinių spalvų derinių, linijų ir erdvinių formų įvairovę, atlikimo techniką ir keliamą nuotaiką. Samprotauja, kodėl menininkas pasirinko tokias raiškos priemones.
B3.1. Naudodamasis pagalba keliais žodžiais nusako, kokius jausmus, emocijas kelia dailės kūriniai.	B3.2. Įsižiūri ir trumpai nusako, kokius jausmus, emocijas kelia dailės kūriniai, pastebi žmogaus ir gamtos ryšius.	B3.3. Įsižiūri ir pasakoja apie dailės kūrinių keliamus jausmus, emocijas, kreipia dėmesį į darnius žmogaus ir gamtos ryšius.	B3.4. Atidžiai stebi dailės kūrinius ir išsamiai pasakoja apie dailės kūrinių keliamus jausmus, emocijas, kreipia dėmesį į darnius žmogaus ir gamtos ryšius
C. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas			
C1.1. Naudodamasis pagalba nusako, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete.	C1.2. Trumpai paaiškina, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete.	C1.3. Pasakoja, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete, kokia informacija apie juos pateikiama.	C1.4. Detaliai pasakoja, kokius dailės kūrinius matė muziejuose, parodose ar internete, kokia informacija apie juos pateikiama, aptaria dailės šakų skirtumus.
C2.1. Fragmentiškai nusako Lietuvos ir kitų šalių liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius.	C2.2. Trumpai aptaria Lietuvos ir kitų šalių liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius.	C2.3. Lygindamas Lietuvos ir kitų šalių profesionaliosios dailės, liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius, nusako Lietuvos meno unikalumą.	C2.4. Išsamiai apibūdina ir palygina Lietuvos ir kitų šalių liaudies meno kūrinius, etnokultūrinius papročius, paaiškina simbolius, nusako Lietuvos liaudies meno unikalumą.
C3.1. Trumpai nusako, kokie dailės kūriniai sudomino, pateikia vieną kitą pavyzdį.	C3.2. At(si)renka sau svarbius meno kūrinius, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybinių eksperimentų.	C3.3. At(si)renka sau svarbius ir vertingus meno kūrinius, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybinių eksperimentų, patirties.	C3.4. Savarankiškai at(si)renka sau svarbius ir vertingus meno kūrinius, sudominusią informaciją apie dailę, apmąsto jos svarbą, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybinių eksperimentų, patirties, jaučiasi kūrėju.

8.3. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Dailės raiška			
A1.1. Mokytojo padedamas renkasi vizualią idėją / kūrinio temą. Keliais žodžiais pasako, ką pavaizduotų, kokius rinktųsi dailės reikmenis.	A1.2. Intuityviai pasirenka vizualių idėjų artimoje aplinkoje ir dailės kūrinuose. Per patrauklią kūrybinę veiklą trumpai nusako idėją, sudominusią temą, kokią dailės techniką pasirinks jos įgyvendinimui.	A1.3. Pasirenka vizualių idėjų artimoje aplinkoje ir patikusius meno kūrinius. Per patrauklią kūrybinę veiklą, eskizų piešimą paaiškina savitą idėją, sudominusią temą artimoje aplinkoje ar meno kūrinyje, kokią dailės techniką pasirinks jos įgyvendinimui.	A1.4. Savarankiškai pasirenka jį sudominusių vizualių idėjų artimoje aplinkoje ir meno kūrinuose. Per patrauklią kūrybinę veiklą, eskizų piešimą išsamiai paaiškina savitą idėją, sudominusią temą artimoje aplinkoje ar meno kūrinyje, kokią dailės techniką pasirinks jos įgyvendinimui.
A2.1. Naudodamasis pagalba saugiai taiko pasiūlytas dailės technikas, negalvodamas apie galutinį rezultatą.	A2.2. Atpažįsta ir saugiai taiko pasiūlytas dailės technikas, improvizuoja, negalvodamas apie galutinį rezultatą.	A2.3. Pasirenka ir saugiai taiko išmoktas sudėtingesnes dailės technikas, drąsiai improvizuoja, siekdamas originaliai įgyvendinti savo idėją.	A2.4. Savarankiškai pasirenka, saugiai ir išradingai taiko įvairias dailės technikas, išmano jų ypatumus, drąsiai improvizuoja, siekdamas originaliai įgyvendinti savo idėją.
A3.1. Mokosi perteikti nuotaiką, išpūdį, pagal pavyzdį naudoja linijas, spalvas, erdvines formas ir pagrindines figūras.	A3.2. Intuityviai perteikia nuotaiką, išpūdį: naudoja įvairias linijas, spalvas, erdvines formas, foną ir pagrindines figūras.	A3.3. Savitai perteikia nuotaiką, išpūdį, pagrindines objektų ar reiškinių ypatybes: įvairiai naudoja linijas, spalvas, erdvines formas, foną ir pagrindines figūras.	A3.4. Kūrybingai perteikia nuotaiką, išpūdį, pagrindines aplinkos objektų ir gamtos reiškinių ypatybes. Įvairiai naudoja linijas, spalvas, erdvines formas, foną ir pagrindines figūras.
A4.1. Pakviestas dirba grupėse, rodo savo darbus dailės parodose. Paragintas savo kūriniais užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, pavadinimą ir kt.). Mokosi patalpinti informaciją skaitmeninėje erdvėje.	A4.2. Pakviestas dirba grupėse, rodo savo darbus dailės parodose. Kiekvienam savo kūriniumi užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką). Naudodamasis pagalba patalpina informaciją skaitmeninėje erdvėje.	A4.3. Dirba grupėse, rodo savo darbus dailės parodose mokykloje, vietos bendruomenėje. Ranka ar naudojantis tekstų rengykle kiekvienam savo kūriniumi užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką). Apipavidalina klasės, mokyklos projektus ir renginius, patalpina informaciją skaitmeninėje erdvėje.	A4.4. Imasi atsakomybės ir vadovauja grupės darbui. Rodo iniciatyvą ir pasiūlo originalių temų renginiams ir parodoms, rodo jose savo darbus. Apipavidalina projektus ir renginius. Ranka ar naudojantis tekstų rengykle kiekvienam savo kūriniumi visada užrašo metriką (vardą, pavardę, klasę, sukūrimo datą, pavadinimą, atlikimo techniką). Talpina informaciją skaitmeninėje erdvėje.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A5.1. Trumpai nusako, ko mokėsi per dailės pamokas ir kokios užduotys patiko.	A5.2. Aptaria, ko mokėsi per dailės pamokas ir nusako, ką pavyko padaryti pačiam ir kitiems.	A5.3. Apibūdina savo ir kitų kūrybos rezultata, vaizdo patrauklumą. Aptaria, ko mokėsi per dailės pamokas, ką pavyko padaryti pačiam ir kitiems. Įsivertina pasiekimus.	A5.4. Išsamiai apibūdina savo ir kitų kūrybos rezultata, vaizdo patrauklumą. Aptaria, ko mokėsi per dailės pamokas ir išsako savitų pastebėjimų apie savo ir kitų meninę kūrybą, išklauso kitų nuomonę ir pateikia siūlymų.
B. Dailės supratimas ir vertinimas			
B1.1. Vartoja išmoktas dailės sąvokas, naudodamasis pagalba jas paaiškina.	B1.2. Vartoja išmoktas sudėtingesnes dailės sąvokas, pagal pateiktą pavyzdį jas paaiškina.	B1.3. Tinkamai vartoja išmoktas sudėtingesnes dailės sąvokas, jas paaiškina, pateikia pavyzdžių.	B1.4. Savarankiškai ir tikslingai vartoja įvairias dailės sąvokas, jas išsamiai paaiškina, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybos.
B2.1. Mokytojui padedant nusako ir palygina Lietuvos, Europos ir neeuropietiško kultūrų kūrinių bruožus.	B2.2. Trumpai apibūdina ir palygina Lietuvos, Europos ir neeuropietiško kultūrų kūrinių meninius ypatumus.	B2.3. Apibūdina ir palygina Lietuvos, Europos ir neeuropietiško kultūrų kūrinių spalvų, linijų ir erdvinių formų įvairovę ir ypatumus, išsako, kas jį sudomino.	B2.4. Domisi dailės kūriniais, lygina ir apibūdina Lietuvos, Europos ir neeuropietiško kultūrų kūrinių spalvų derinius, linijų ir erdvinių formų įvairovę ir keliamą nuotaiką. Išsako originalių pastebėjimų.
B3.1. Mokytojui padedant dailės kūrinuose pastebi ir pagal pateiktą pavyzdį nusako gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formų ypatumus.	B3.2. Dailės kūrinuose pastebi ir trumpai nusako gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formų estetines savybes.	B3.3. Dailės kūrinuose pastebi ir apibūdina gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formų estetines savybes, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, nusako ekologines temas ir jų vaizdavimo būdus.	B3.4. Dailės kūrinuose pastebi, savarankiškai apibūdina gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos formas, jų estetines savybes, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą. Įvardija ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus, išsako originalių pastebėjimų.
C. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas			
C1.1. Naudodamasis pagalba nusako, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai.	C1.2. Pagal pateiktą pavyzdį paaiškina, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai, kokia informacija apie juos pateikiama.	C1.3. Paaiškina, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai, kaip ir kokia informacija apie juos pateikiama, nusako autorių teisių svarbą.	C1.4. Savarankiškai analizuoja ir vertina, kaip muziejuose ar kitose viešose erdvėse pristatomi dailės kūriniai, kaip ir kokia informacija apie juos pateikiama, aptaria autorių teisių svarbą.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
C2.1. Pagal pavyzdį nusako artimiausios aplinkos, gamtos ir kultūros paminklų vertę, vietos bendruomenės etnokultūrinės tradicijas ir papročius.	C2.2. Apibūdina artimiausios aplinkos, gamtos ir kultūros paminklų vertę, vietos bendruomenės etnokultūrinės tradicijas ir papročius.	C2.3. Tyrinėja ir apibūdina artimiausios aplinkos, gamtos ir kultūros paminklų vertę, vietos bendruomenės etnokultūrinės tradicijas ir papročius. Apibūdina Lietuvos gamtos unikalumą, liaudies meno autentiškumą, etnokultūrinių tradicijų išskirtinumą.	C2.4. Tyrinėja ir išsamiai apibūdina artimiausios aplinkos, gamtos ir kultūros paminklų vertę, vietos bendruomenės etnokultūrinės tradicijas ir papročius. Apibūdina Lietuvos gamtos unikalumą, liaudies meno autentiškumą, etnokultūrinių tradicijų išskirtinumą. Paaikškina, kodėl reikia saugoti paveldą.
C3.1. At(si)renka sau įdomią informaciją dailėje. Pateikia vieną kitą pavyzdį, kaip dailė padeda save išreikšti.	C3.2. At(si)renka sau įdomią informaciją dailėje, apmąsto dailės vaidmenį. Pateikia pavyzdžių, kaip dailė padeda save pažinti, išreikšti.	C3.3. At(si)renka sau vertingą informaciją dailėje, apmąsto dailės vaidmenį žmogaus gyvenime. Pateikia pavyzdžių iš asmeninės patirties, kaip dailė padeda save pažinti, išreikšti ir socialiai įtvirtinti.	C3.4. At(si)renka sau vertingą informaciją dailėje, apmąsto dailės vaidmenį žmogaus ir visuomenės gyvenime. Pateikia pavyzdžių iš asmeninės ir kitų patirties, kaip dailė padeda pažinti save ir kitą, išreikšti ir socialiai įtvirtinti.

8.4. Pasiekimų lygių požymiai. 7 - 8 klasės

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Dailės raiška			
A1.1. Mokytojo padedamas randa vizualių idėjų individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose. Pagal pavyzdį nusipiešia eskizą. Naudodamasis pagalba renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą.	A1.2. Išvelgia aktualių vizualių idėjų individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose. Nusipiešia eskizą. Savais žodžiais nusako, kodėl renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą.	A1.3. Randa aktualių vizualių idėjų individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose, kasdienybėje. Nusipiešia įvairių eskizų, komentuoja, kodėl renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą.	A1.4. Savarankiškai randa aktualių vizualių idėjų savo individualiai raiškai praeities ir dabarties dailės kūriniuose ir kūrybiškai jas pritaiko. Nusipiešia įvairių eskizų, atsirenka geriausią /tinkamiausią. Argumentuoja, kodėl renkasi vienokį ar kitokį kūrybos būdą.
A2.1. Naudodamasis pagalba pagal pavyzdį jungia tradicines ir mišrias dailės technikas.	A2.2. Pagal pateiktus pavyzdžius jungia tradicines ir mišrias dailės technikas, eksperimentuoja, siekdamas kūrybinio rezultato.	A2.3. Kurdamas drąsiai eksperimentuoja, improvizuoja, savitai jungia tradicines ir mišrias dailės technikas siekdamas autentiško kūrybinio rezultato.	A2.4. Kurdamas savarankiškai ir drąsiai eksperimentuoja, improvizuoja, kūrybiškai jungia tradicines ir mišrias dailės technikas siekdamas autentiško kūrybinio rezultato.
A3.1. Pagal pavyzdį naudoja spalvų niansus, toninę įvairovę, įvairius dydžius, intuityviai perteikia objektų ar reiškinių ypatybes.	A3.2. Atlikdamas užduotis atsižvelgia į statiško ir dinamiško komponavimo principus, intuityviai naudoja spalvų niansus, toninę įvairovę, įvairius dydžius, perteikia objektų ar reiškinių ypatybes.	A3.3. Plokštumoje ir erdvėje išradingai kuria statiškas ir dinamiškas kompozicijas, sumaniai naudoja kontrastingus dydžius, taiko spalvinės ir linijinės perspektyvos principus. Renkasi įvairius spalvų niansus, toninę įvairovę, perteikia objektų ar reiškinių ypatybes.	A3.4. Plokštumoje ir erdvėje išradingai ir drąsiai kuria statiškas ir dinamiškas kompozicijas, sumaniai naudoja kontrastingus dydžius, kūrybiškai pritaiko spalvinės ir linijinės perspektyvos principus. Tikslingai ir savarankiškai renkasi įvairius spalvų niansus, toninę įvairovę, puikiai perteikia objektų ar reiškinių ypatybes.
A4.1. Pagal pateiktą pavyzdį kuria vizualiąją mokyklos informaciją, iš dalies naudoja skaitmeninį turinį. Pakviestas dalyvauja parodose ir meninėse akcijose. Paragintas savo kūriniams užrašo metriką.	A4.2. Pakviestas kuria vizualiąją mokyklos informaciją, iš dalies naudoja skaitmeninį turinį. Dalyvauja parodose, prisideda prie meninių akcijų organizavimo. Ranka ar naudojantis tekstų	A4.3. Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja skaitmeninį turinį. Apipavidalina savo kūrinius ir dalyvauja parodose. Ranka ar naudojantis tekstų rengykle kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką, informacinius tekstus.	A4.4. Savarankiškai kuria vizualiąją mokyklos informaciją, kūrybiškai pritaiko skaitmeninį turinį. Įvairiais būdais apipavidalina savo kūrinius ir aktyviai dalyvauja parodose. Ranka ar naudojantis tekstų rengykle kiekvienam savo kūriniui užrašo metriką,

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
	rengykle savo kūriniais užrašo metriką.	Bendradarbiauja ir prisideda prie meninių akcijų organizavimo.	informacinius tekstus. Imasi atsakomybės ir organizuoja menines akcijas. Paaikškina, kaip dailė keičia jo aplinką.
A5.1. Naudodamasis pagalba į(si)vertina savo dailės pasiekimus ir trumpai nusako įgytą patirtį.	A5.2. Aptaria ir į(si)vertina savo dailės pasiekimus, įgytą patirtį. Trumpai nusako, ką darytų kitaip.	A5.3. Į(si)vertina savo dailės pasiekimus, įgytą patirtį, nusako, ką darytų kitaip, kaip pajavairintų savo veiklą, ko dar norėtų išmokti.	A5.4. Analizuoja ir į(si)vertina savo dailės pasiekimus, įgytą patirtį, savarankiškai daro išvadas, ką darytų kitaip, kaip tobulintų savo veiklą
B. Dailės supratimas ir vertinimas			
B1.1. Vartoja išmoktas dailės sąvokas, savais žodžiais aptaria nurodytus dailės kūrinius.	B1.2. Vartoja išmoktas dailės sąvokas, trumpai aptaria nurodytus pavyzdžius iš dailės istorijos.	B1.3. Tikslingai vartoja dailės sąvokų žodyną (stiliaus, žanro terminus) ir pateikia pavyzdžių iš dailės istorijos ir savo bendraamžių kūrybos.	B1.4. Nuosekliai turtina ir tikslingai vartoja dailės sąvokų žodyną (stiliaus, žanro terminus, kompozicijos rūšis), pateikia savo pavyzdžių iš dailės istorijos.
B2.1. Naudodamasis pagalba įvardija antikos, didžiųjų klasikinių stilių architektūros ir dailės kūrinių meninius bruožus.	B2.2. Atpažįsta ir grupuoja senovės Rytų, antikos, didžiųjų klasikinių stilių architektūros ir dailės kūrinių meninius bruožus, trumpai apibūdina sudominusį kūrinių.	B2.3. Lygina, klasifikuoja senovės Rytų, antikos, didžiųjų klasikinių stilių ir šiuolaikinės architektūros, dailės meninius bruožus, pažįsta pasaulinės dailės kanoną, savitai apibūdina sudominusį kūrinių.	B2.4. Savarankiškai lygina, klasifikuoja senovės Rytų, antikos, didžiųjų klasikinių stilių ir šiuolaikinės architektūros, dailės meninius bruožus, pažįsta pasaulinės dailės kanoną. Išsamiai apibūdina sudominusį kūrinių, išsako originalių pastebėjimų.
B3.1. Naudodamasis pagalba ir pagal pateiktus pavyzdžius vertina įvairių epochų vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius. Trumpai nusako ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus.	B3.2. Pagal pateiktus pavyzdžius vertina įvairių epochų ir meninių stilių vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius, palygina su kitų menų raiškos priemonėmis. Trumpai nusako ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus.	B3.3. Stebi ir pagal aptartus kriterijus vertina įvairių epochų ir meninių stilių vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius, palygina su kitų menų raiškos priemonėmis, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus.	B3.4. Domisi meno istorija. Stebi ir savarankiškai vertina įvairių epochų ir meninių stilių vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius, palygina su kitų menų raiškos priemonėmis, kreipia dėmesį į darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus, pasako originalių nuomonių.
C. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas			

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
C1.1. Naudodamasis pagalba ir pavyzdžiais analizuoja muziejų ir parodų ekspozicijas, paaiškina, kuo vertingos.	C1.2. Trumpai apibūdina muziejų kolekcijas ir parodų ekspozicijas, savais žodžiais paaiškina, kokias menines, istorines ir bendruomenės vertybes perteikia.	C1.3. Analizuoja muziejų kolekcijas ir parodų ekspozicijas, paaiškina, kaip jos sudaromos, kokias menines, istorines ir bendruomenės vertybes perteikia, apibūdina autorių teisių svarbą.	C1.4. Savarankiškai analizuoja muziejų kolekcijas ir parodų ekspozicijas, išsamiai paaiškina, kaip jos sudaromos, kokias menines, istorines ir bendruomenės vertybes perteikia. Išsamiai apibūdina autorių teisių svarbą.
C2.1. Pagal pateiktą pavyzdį apibūdina dailės reiškinius: didžiąją ir mažąją architektūrą, želdinius, dizainą, reklamą, švenčių apipavidalinimą.	C2.2. Pagal pateiktą pavyzdį analizuoja ir išsako savo nuomonę apie didžiąją ir mažąją architektūrą, želdinius, dizainą, reklamą. Trumpai nusako Lietuvos švenčių apipavidalinimo ypatumus.	C2.3. Analizuoja ir išsako savo nuomonę apie didžiąją ir mažąją architektūrą, želdinius, dizainą, reklamą, švenčių apipavidalinimą ir kt. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos mažosios architektūros, dizaino, švenčių apipavidalinimo ypatumus.	C2.4. Analizuoja, kritiškai vertina ir argumentuotai išsako savo nuomonę apie didžiąją ir mažąją architektūrą, želdinius, dizainą, reklamą, švenčių apipavidalinimą ir kt. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos mažosios architektūros, dizaino, švenčių apipavidalinimo ypatumus.
C3.1. Nusako dailės svarbą ugdantis meninį skonį, socialinio bendravimo nuostatas. Dailės pažinimą sieja su savo asmeniniais potyriais.	C3.2. Trumpai paaiškina dailės naudą ugdantis kultūrinius poreikius ir meninį skonį, socialinio bendravimo, estetines nuostatas. Dailės pažinimą lygina su savo asmeniniais potyriais.	C3.3. Paaiškina dailės naudą ugdantis kultūrinius poreikius ir meninį skonį, socialinio bendravimo, estetines, etines, dorines nuostatas. Dailės pažinimą lygina su gyvenimiška patirtimi, savo asmeniniais potyriais.	C3.4. Išsamiai paaiškina dailės prasmę ugdantis kultūrinius poreikius ir meninį skonį, socialinio bendravimo, estetines, etines, dorines nuostatas. Dailės pažinimą sieja su savo ir kitų gyvenimiška patirtimi, savo asmeniniais potyriais.

8.5. Pasiekimų lygių požymiai. 9–10 klasės

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Dailės raiška			
A1.1. Randa vizualių idėjų mokytojo nurodytuose kultūriniuose, informaciniuose šaltiniuose, aplinkoje. Trumpai nusako, kas sudomino, ką norėtų kurti.	A1.2. Pasirenka sudominusią vizualią idėją iš nurodytų kultūrinių, informacinių šaltinių, aplinkos. Pateikia eskizą, trumpai paaiškina, kokį atlikimo būdą pasirinks jos įgyvendinimui.	A1.3. Savarankiškai pasirenka sudominusią vizualią idėją iš įvairių kultūrinių, informacinių šaltinių, aplinkos, asmeninių išgyvenimų pristato ją žodžiu, pateikia įvairių eskizų, išsamiai paaiškina, kokius atlikimo būdus pasirinks savitos idėjos įgyvendinimui.	A1.4. Savarankiškai ir tikslingai renka aktualias idėjas savo kūrybai įvairiuose kultūriniuose, informaciniuose šaltiniuose, aplinkoje. Pasirinktas idėjas pristato žodžiu, pateikia įvairių eskizų, išsamiai paaiškina, kurią pasirinks ir kokiais atlikimo būdais įgyvendins.
A2.1. Taiko tas dailės technikas, kurios geriau sekasi, improvizuoja, negalvodamas apie galutinį rezultatą.	A2.2. Taiko nurodytas tradicines ir/ar mišrias dailės technikas, improvizuoja, siekdamas galutinio rezultato.	A2.3. Pasirenka ir sumaniai taiko tradicines ir/ar mišrias dailės technikas, pasinerdamas į kūrybinį procesą kuria autorinę techniką, išradingai siekdamas norimo rezultato.	A2.4. Tikslingai pasirenka, savitai ir kūrybingai taiko tradicines ir/ar mišrias dailės technikas. Jausdamasis menininku, mąstydamas vaizdais, nuosekliai siekdamas norimo rezultato sukuria autorinę techniką.
A3.1. Paskatintas pasirenka sudominusius kūrybos principus ir meninės išraiškos priemones, kuria pavienius darbus.	A3.2. Pasirenka sudominusius kūrybos principus, meninės išraiškos priemones ir vaizdavimo būdus. Jungia darbus į ciklus, pakviestas dalyvauja tęstiniuose projektuose.	A3.3. Atiduoda pirmenybę pamėgtiems kūrybos principams, tikslingai pasirenkdamas meninės išraiškos priemones ir vaizdavimo būdus. Jungia darbus į ciklus, kuria tęstinius projektus, atranda sąsajų su kitais menais.	A3.4. Savarankiškai tyrinėja šiuolaikinės raiškos įvairovę, atiduoda pirmenybę pamėgtiems kūrybos principams, tikslingai pasirenkdamas meninės išraiškos priemones ir vaizdavimo būdus. Ieško originalios raiškos būdų, kuria savitus darbų ciklus ir tęstinius projektus, atranda sąsajų su kitais menais.
A4.1. Pakviestas dalyvauja parodose ir kuriant vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja skaitmeninį turinį. Naudodamasis pagalba apipavidalina ir eksponuoja savo kūrinius.	A4.2. Paskatintas pasidalija savo kūrybinėmis idėjomis, dalyvauja parodose, kūrybiniuose projektuose ir kuriant vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja skaitmeninį turinį. Naudodamasis pagalba	A4.3. Dalijasi savo kūrybinėmis idėjomis. Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį. Bendradarbiauja kūrybiniuose projektuose ir	A4.4. Nuolat dalijasi savo kūrybinėmis idėjomis. Kuria vizualiąją mokyklos informaciją, naudoja įvairias dailės technikas ir skaitmeninį turinį. Bendradarbiauja kūrybiniuose projektuose ir aktyviai prisideda prie

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
	apipavidalina ir eksponuoja savo kūrinius.	prisideda prie parodų ir meninių akcijų organizavimo. Naudoja kelis dailės kūrinių apipavidalinimo (pasportavimo, fono ar rėmelių parinkimo) ir eksponavimo būdus.	parodų ir meninių akcijų organizavimo. Išradingai naudoja kelis dailės kūrinių apipavidalinimo (pasportavimo, fono ar rėmelių parinkimo) ir eksponavimo būdus.
A5.1. Trumpai žodžiu apibendrina ir į(si)vertina įgytą patirtį.	A5.2. Parengia savo kūrybos aplanką. Pristatydamas savais žodžiais į(si)vertina įgytą patirtį, kokias dailės raiškos priemones ir būdus rinkosi.	A5.3. Parengia ir pristato savo kūrybos aplanką. Analizuoja ir į(si)vertina įgytą patirtį, numato, kokias tradicines ir / ar šiuolaikines raiškos priemones, būdus rinkosi, kaip laikėsi pirminio sumanymo, dėl kokių priežasčių jo atsisakė.	A5.4. Savarankiškai parengia, apipavidalina ir išsamiai pristato skaitmeninį savo kūrybos aplanką. Argumentuotai į(si)vertina įgytą patirtį, numato, kokias tradicines ir / ar šiuolaikines raiškos priemones, būdus rinktųsi ateityje.
B. Dailės supratimas ir vertinimas			
B1.1. Pagal pavyzdį aptardamas dailės kūrinius, vartoja išmoktas dailės sąvokas.	B1.2. Apibūdindamas klasikinės ir šiuolaikinės dailės kūrinius, vartoja išmoktas dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių iš savo kūrybos.	B1.3. Apibūdindamas klasikinės ir šiuolaikinės dailės kūrinius, tikslingai vartoja dailės sąvokas, pateikia pavyzdžių iš savo ir kitų kūrybos.	B1.4. Išsamiai apibūdindamas klasikinės ir šiuolaikinės dailės kūrinius, tikslingai vartoja dailės sąvokas ir pateikia pavyzdžių iš meno istorijos, savo ir kitų kūrybos.
B2.1. Trumpai nusako modernizmo ir postmodernizmo kūrinių meninius bruožus.	B2.2. Įvardija, lygina klasikinės, modernizmo ir postmodernizmo epochų architektūros ir dailės kūrinių meninius bruožus, trumpai apibūdina Lietuvos meno išskirtinumą.	B2.3. Lygina, skiria, grupuoja klasikinės, modernizmo ir postmodernizmo epochų architektūros ir dailės kūrinius, paaiškina jų skirtumus ir panašumus, apibūdina Lietuvos meno bruožus ir išskirtinumą.	B2.4. Savarankiškai domisi dailės istorija. Lygina, skiria, grupuoja, išsamiai apibūdina klasikinės, modernizmo ir postmodernizmo epochų architektūros ir dailės kūrinių meninius bruožus, Lietuvos meno išskirtinumą, paaiškina skirtumus, išsako originalių pastebėjimų.
B3.1. Naudodamasis pagalba apibūdina mokytojo parinktų dailės, dizaino kūrinių, architektūros paminklų meninius bruožus, dailininko kūrinių ypatumus.	B3.2. Vertina nurodytus dailės, dizaino kūrinius, architektūros paminklus, keliais žodžiais nusako meninius bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus	B3.3. Stebi ir vertina dailės, dizaino kūrinius, architektūros paminklus, apibūdina būdingus vizualius bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus ypatumus, kreipia dėmesį į darnų	B3.4. Savarankiškai analizuoja ir vertina dailės, dizaino kūrinius, architektūros paminklus, pasako originalių minčių apibūdindamas meninius bruožus, dailininko individualaus kūrybinio stiliaus

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patentkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
	ypatumus, autentišką pasaulio matymą.	žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus.	ypatumus, autentišką pasaulio matymą, svajonę, viziją, darnų žmogaus ir gamtos sugyvenimą, ekologines problemas ir jų vaizdavimo būdus.
C. Dailės reiškinių ir kontekstų pažinimas			
C1.1. Savais žodžiais nusako muziejų kolekcijų ir dailės parodų eksponavimo ypatumus, vaizdų paveikumą.	C1.2. Paaiškina aptartų muziejų kolekcijų ir dailės parodų eksponavimo ypatumus, keliais žodžiais apibūdina vaizdų paveikumą. Išsako aptartą nuomonę dėl meno pažinimo įtakos asmenybės formavimuisi.	C1.3. Analizuoja ir paaiškina klasikinės ir šiuolaikinės dailės parodų eksponavimo ypatumus, autorių teisių reikalavimus, vaizdų paveikumą. Apibūdina, kaip meno pažinimas gali turėti įtakos asmenybės formavimuisi, kaip keičia jo namus, mokyklą, aplinką.	C1.4. Savarankiškai domisi muziejų ir parodų ekspozicijomis, analizuoja, paaiškina klasikinės ir šiuolaikinės dailės kolekcijų eksponavimo ypatumus, autorių teisių reikalavimus, išsako originalių pastebėjimų dėl vaizdų paveikimo. Argumentuotai paaiškina, kaip meno pažinimas gali turėti įtakos asmenybės formavimuisi.
C2.1. Remdamasis duotais pavyzdžiais, savais žodžiais nusako, kaip dailė sąveikauja su kitais menais.	C2.2. Remdamasis duotais pavyzdžiais pasako, kaip dailė funkcionuoja įvairiose kultūrinėse situacijose, kaip sąveikauja su kitais menais, kokias funkcijas atlieka.	C2.3. Apibūdina, kaip dailė funkcionuoja įvairiose visuomeninėse ir kultūrinėse situacijose, kaip sąveikauja su kitais menais, kokias skirtingas funkcijas ji atlieka. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos dailės ir jos funkcionavimo regionuose ir plačiajame pasaulyje bruožus.	C2.4. Išsako savitą nuomonę, kaip dailė funkcionuoja įvairiose visuomeninėse ir kultūrinėse situacijose, išsamiai apibūdina, kaip dailė kaip sąveikauja su kitais menais, kokias skirtingas funkcijas ji atlieka. Apibūdina kitų šalių ir Lietuvos dailės ir jos funkcionavimo regionuose ir plačiajame pasaulyje bruožus.
C3.1. Ieško atsakymų sau įdomiuose meno kūrinuose. Nusako dailės reikšmę saviugdai.	C3.2. Ieško atsakymų meno kūrinuose. Aptaria dailės reikšmę asmenybės saviugdai ir vertybių formavimuisi, susiedamas su patirtimi.	C3.3. Kelia prasmės klausimus, ieško atsakymų, kodėl meno kūrinys yra <i>taip</i> , arba <i>kitaip</i> nei gyvenime. Aptaria dailės patirties reikšmę visapusiškai asmenybės saviugdai ir vertybių formavimuisi, susiedamas su asmenine patirtimi.	C3.4. Kelia prasmės klausimus, ieško argumentuotų atsakymų, kodėl meno kūrinys yra <i>taip</i> , arba <i>kitaip</i> nei gyvenime. Stiprina asmens tapatumą, aptaria dailės patirties reikšmę visapusiškai asmenybės saviugdai ir

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
			vertybių formavimuisi, susiedamas su asmenine ir kitų patirtimi.
